

OP: ved. diplom. práce

Posudek diplomové práce „Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky“
předložené Lucií Čermákovou

K tématu práce:

Předložená diplomová práce v celkovém rozsahu 84 stran textu se zabývá jedním z pomocných orgánů Valného shromáždění OSN, Úřadem vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (dále UNHCR). Tento orgán sice nemá funkci monitorovacího mechanismu k Úmluvě o právním postavení uprchlíků, plní ale velmi zásadní roli v ochraně uprchlíků – osob, kterých je i v dnešním světě stále velké množství, a především proto je jeho zkoumání aktuální. Diplomantka svůj zájem soustředila nejen na vznik a vývoj tohoto orgánu, ale též na jeho kompetence a funkce. Zasazení tématu UNHCR do širšího kontextu (uprchlictví, OSN) a vypořádání se se všemi souvislostmi je velmi náročné a diplomantka se jej úspěšně zhostila. Diplomantka si také vybrala téma, které je v české literatuře zatím nepříliš často zpracovávané, což ale neubírá na jeho zajímavosti.

Ke zpracování tématu:

Práce je členěna do úvodu, sedmi kapitol a závěru, v orientaci v práci napomáhá přehledný obsah. Práce je zpracována s využitím primárních i sekundárních pramenů, a to odborné domácí i zahraniční literatury, která je uvedena v seznamu na konci práce i adekvátně citována v poznámkách pod čarou. Autorka si v úvodu klade za cíl zmapovat změny, k nimž došlo v oblasti uprchlictví za více než 50 let existence Úřadu a posoudit, jak se k nim UNHCR postavil, popř. jaký vliv měly tyto změny na jeho činnost. Autorka si dále jako cíl vytyčuje zhodnocení efektivity UNHCR při plnění jeho mandátu a účinnosti nástrojů, které má k dispozici. Již sám fakt, že si autorka klade takto podrobné cíle, je k ocenění. Díky této červené niti má totiž práce strukturu a je možné hodnotit její přínos. Svě závěry shrnuje diplomantka v přehledných shrnutích na konci každé kapitoly a v závěru. Práce se však místy nevyhne určité popisnosti, která ale zároveň dává základ pro uvedená shrnutí.

K obsahu práce:

Autorka se v problematice zjevně velmi dobře orientuje. Pozitivně hodnotím, že je vidět dobrý přehled nejen v historii, roli či funkci UNHCR jako instituce, ale též v uprchlictví jako takovém.

V první kapitole diplomantka velmi dobře popsala a zhodnotila činnost úřadů, na jejichž činnost UNHCR navázalo; právě k tomu musela disponovat nejen znalostmi o tehdejších úřadech, ale i znalostmi tehdejší situace v uprchlictví. V další kapitole se věnovala již samotnému UNHCR a věnovala se právnímu rámci jeho působení. Zde mimo jiné autorka uvedla, že se v současnosti

objevují kritiky v souvislosti s problematikou smíšené migrace a uvádějí, že je Úmluva zastaralá, nepoužitelná atp. **Ztotožňuje se autorka s těmito argumenty? Vidí reálnou možnost přijetí jiného dokumentu, který by mohl i tyto další osoby postihnout?**

Autorka na moji otázku dává zčásti odpověď v následující kapitole. Zde ukazuje, že nejen uprchlíci spadají v současnosti do oblasti zájmu UNHCR. Z důvodu změn, ke kterým v průběhu desítek let existence UNHCR docházelo, můžeme dnes mezi kategoriemi osob, kterým hrozí velké riziko, vidět i jiné osoby, než uprchlíky (byť je rozšiřování mandátu UNHCR, jak správně uvádí diplomantka, mimosmluvní). Autorka v této kapitole uvádí, že je třeba (str. 41) volat po odpovědnosti států za zajištění podmínek, které nebudou nutit jeho občany prchat se strachem ze země (...). **Domnívá se autorka, že je možné v této oblasti nějak – i obecněji – zacházet s mezinárodněprávní odpovědností?**

V následujících kapitolách pak autorka zhodnotila funkci a činnost UNHCR, a to včetně jeho role k hledání trvalého řešení, dále pozici UNHCR v systému humanitární pomoci a též jeho nynější roli v EU a ČR. Role UNHCR v EU i ČR se právě v posledních letech mění; zejména pak vynikne rozdíl mezi jeho rolí v zemích EU, či přímo konkrétně v ČR – tedy v zemích cílových, proti jeho roli ve zdrojových zemích, či zemích sousedících. Tomu nasvědčuje i způsob práce UNHCR, který je zde popsán – např. spolupráce s místními nevládními organizacemi nejen na aktivitách, které přímo zachraňují životy uprchlíků.

Závěr:

Autorka prokazuje velmi dobrou znalost dokumentů i literatury. Předložená práce je po obsahové stránce zajímavá, je napsána odborným jazykem, vybavena adekvátním poznámkovým aparátem i seznamem literatury. Práci považuji za původní, velmi dobře zpracovanou a doporučuji ji k obhajobě.

V ústní obhajobě pak navrhuji (kromě otázek položených v textu) jako možné téma, na které by se mohla diplomantka zaměřit, následující:

Je podle diplomantky možné zvažovat jako řešení náporu uprchlíků (potažmo i ekonomických migrantů) na jižních hranicích EU navracení lodí s těmito osobami zpět?

V Praze dne 13. 05. 2009

Mgr. Věra Honusková

ved. diplom. práce